

Súd: Okresný súd Dunajská Streda
Spisová značka: 7C/373/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2215211606
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marie Mészárosová
ECLI: ECLI:SK:OSDS:2020:2215211606.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Dunajská Streda sudkyňou JUDr. Mariou Mészárosovou v spore žalobcu: K. R., B.: XX XXX XXX, E. G. D. U. H. XXXX/X, XXX XX N. E., zast. splnomocnencom: JUDr. Martin Trnovec, so sídlom Kríková 6, 821 07 Bratislava, proti žalovanému: K.I.S. Invest, s.r.o., IČO: 36 530 191, so sídlom Okružná cesta 56, 945 01 Komárno, právne zast.: Studio Legale, s.r.o., so sídlom Mostová 2, 811 02 Bratislava, o určenie neplatnosti právneho úkonu a o plnenie peňažného záväzku takto

rozhodol:

- I. Z a m i e t a určovaciu žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o úvere zo dňa 21.05.2012.
- II. Z a m i e t a žalobu o plnenie peňažného záväzku žalobcu ako dlžníka voči žalovanému ako veriteľovi vo výške 8.200 eur.
- III. P r i z n á v a žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Žalobca podal podanie, a to: - určovaciu žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o úvere a - žalobu na plnenie peňažného záväzku žalobcu ako dlžníka voči žalovanému ako veriteľovi vo výške 8.200 eur splátkami po 700 eurách, posledná splátka 500 eur.
2. Dňa 05.01.2017 vyzval súd žalobcu na preukázanie procesnej prípustnosti určovacej žaloby, teda existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe podanej v zmysle § 137 písm. c) C.s.p. (č.l. 60 spisu).
3. Žalobca dňa 25.01.2017 uviedol, že podaná žaloba je formálne správna, naliehavý právny záujem pretrváva, zmluvy o úvere je v rozpore s dobrými mravmi, žalovaný svoju podnikateľskú činnosť vykonáva nezákonne, bez povolenia NBS, nefiguruje v Zozname poskytovateľov nebankových pôžičiek (č.l. 67 spisu, príloha č.l. 72 spisu).
4. Súd, skúmajúc právne postavenie žalobcu (podnikateľ/nepodnikateľ) vydal dňa 06.08.2018 uznesenie v zmysle § 129 ods. 1, § 132, § 195, § 150 C.s.p. (č.l. 75 spisu). V bodoch 4,5 tohto uznesenia uviedol, že: Bod 4. - Podľa predbežného právneho posúdenia veci súdom je v zmysle § 137 písm. d/ CSP predmetom tejto určovacej žaloby právna skutočnosť, nakoľko zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť, sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 OZ).
Bod 5. - Určenie existencie právnej skutočnosti odporuje zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Určovacia žaloba, ktorej predmetom je platnosť či neplatnosť právnej skutočnosti, je prípustná len výnimočne, ak to vyplýva z osobitného právneho predpisu, pričom žiadny taký právny predpis (poznámka súdu: pokiaľ nejde o zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z.z.) neupravuje v prípade úverových zmlúv možnosť domáhať sa určenia ich platnosti resp. neplatnosti. Právny inštitút

zmluvy o úvere (v tomto prípade uzatvorenej medzi podnikateľskými subjektmi) je upravený Obchodným zákonníkom.

5. Žalobca zmenil svoj procesný útok a začal tvrdiť, že úverovú zmluvu uzavrel ako spotrebiteľ (č.l. 86 spisu).

6. Žalovaný na výzvu súdu, aby sa k procesnému útoku žalobcu vyjadril, síce písomne nereagoval (č.l. 114 spisu), avšak na pojednávaní dňa 10.06.2019 uviedol, že žalobca uzatvoril úverovú zmluvu ako podnikateľ, ide o podnikateľský typ úveru, žalovaný nepotreboval povolenie NBS, nakoľko nebankové pôžičky poskytoval výlučne podnikateľom, preto nebol zapísaný v registri NBS ako samostatný finančný agent.

7. Súd ex offo preskúmal existenciu naliehavého právneho záujmu, teda podmienku procesnej prípustnosti tejto žaloby nasledovne:

7.1. Podľa § 137 písm. c) C.s.p. žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

7.2. Súd cituje z uznesenia NS SR sp.zn. 4Cdo 105/2013: „K otázke existencie naliehavého právneho záujmu na určení z pohľadu § 137 písm. c) C.s.p. sa Najvyšší súd Slovenskej republiky vyjadril vo všeobecnosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, kedy uviedol, že naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba. Súdna prax sa ustálila aj na názore, že určovacia žaloba je spravidla prípustná pri spornosti práv (právnych vzťahov)k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže prívodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu. Cieľom určovacej žaloby je teda vydanie rozsudku, výrok ktorého odstraňuje žalobcovu neistotu určením, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je. Zákon pre procesnú prípustnosť určovacej žaloby teda predpokladá existenciu stavu neistoty žalobcu v tom, či ten - ktorý právny vzťah alebo právo je alebo nie je a zároveň tiež preukázanie, že uvedenú neistotu je možné odstrániť navrhovaným výrokom rozsudku. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nezáleží na tom ako táto neistota vznikla. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov(vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou, a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. Naliehavý právny záujem sa viaže k žalobe, resp. k otázke, či určovacia žaloba môže byť spôsobilým procesným inštrumentom ochrany práva, zatiaľ čo identifikácia rozhodného hmotnoprávneho vzťahu, o ktorého (preventívne) určenie z hľadiska potrieb žalobcu ide, vystihuje v spore otázku aktívnej a pasívnej legitímácie. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Nejde tu o samotnú určovaciu žalobu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza.“

7.3. Vo vzťahu k posúdeniu naliehavého právneho záujmu súd právne posúdil existenciu aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, najmä s ohľadom na právnu kvalifikáciu rozhodujúcich skutočností tých pomerov, ktoré sú ohrozené neistotou, skúmajúc predovšetkým právne postavenie žalobcu v úverovej zmluve. Postavenie fyzickej osoby podnikateľa/nepodnikateľa rieši rozsudok Súdneho dvora EÚ z 03.09.2015 vo veci C-110/14, v zmysle ktorého fyzickú osobu, ktorá uzatvorila zmluvu o úvere bez toho, aby v nej bol špecifikovaný účel úveru, možno považovať za spotrebiteľa, ak táto zmluva nie je spojená s obchodmi, podnikaním alebo povolaním fyzickej osoby. Predmetná úverová zmluva s podnikaním FO spojená bola, nejedná sa o spotrebiteľský vzťah. Navyše Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach, sp. zn. I. ÚS 242/2007 a I. ÚS 243/2007 zdôrazňuje preferenciu výkladu platnosti zmlúv pred ich neplatnosťou, ktorý je odrazom spomínaného rešpektu k autonómnej

vôli zmluvných strán, funkcií zmluvných vzťahov v komplexnej spoločnosti i k samotnej povahe súkromného práva, pre ktoré platí ústavná zásada, že všetko je dovolené, čo nie je výslovne zákonom zakázané (čl. 2 ods. 3 ústavy a § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

7.4. Inak povedané. súd sa primárne zaoberal otázkou prípustnosti určovacej žaloby v tejto súvislosti požiadavkou naliehavého právneho záujmu. Dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre prípustnosť určovacej žaloby, a že je potrebné takúto žalobu zamietnuť bez vykonávania ďalšieho dokazovania. Právny záujem žalobcu totiž musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t. j. naliehavý. Súd dospel k záveru, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na určení absolútnej neplatnosti zmluvy o úvere.

7.5. Súd v každom štádiu konania musí mať preukázanú existenciu takéhoto záujmu (bez skúmania vecnej stránky žaloby), inak musí žalobu ako neprípustnú zamietnuť. Či tento záujem jestvuje, skúma súd ex offa, t. j. z úradnej povinnosti. Uvedené sa vzťahuje pre súd prvej inštancie, ako aj pre súd odvolací. Pre posúdenie súdu preto netreba, aby takúto obranu (nastolenie tejto otázky) v konaní žalovaná strana vôbec urobila. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacej žaloby (porov. rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 23Co/783/2015, sp. zn. 10Co/725/2015).

7.6. Podmienka procesnej prípustnosti určovacej žaloby, teda naliehavý právny záujem na požadovanom určení, preto nie je daný, keďže rozsudok vyhovujúci žalobe by nebol spôsobilý prívodiť účastníkom sporu vytvorenie pevného základu pre právne vzťahy a predísť novej žalobe žalovaného voči žalobcovi na plnenie titulom vrátenia poskytnutých finančných prostriedkov (výrok I rozsudku).

8. K žalobe na plnenie a teda vzájomnej reštitučnej povinnosti a formulácii žalobného návrhu, zo strany žalobcu majú na mysli reštitučnú povinnosť po zrušení zmluvy o úvere - žalobca podal súbežne s určovacou žalobou aj žalobu o plnenie (porovnaj navrhovaný výrok žaloby zo dňa 16.06.2015 - čl. 3 spisu: „ruším zmluvu o úvere (...)zaväzuje navrhovateľku aby v dvanástich po sebe nasledujúcich splátkach vo výške 700 eur (...) uhradila odporcovi sumu 8200 eur a to od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o určení neplatnosti právneho úkonu“) - (výrok II rozsudku) súd udáva:

8.1. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2009, sp. zn. 3Cdo/115/2008.. „V dôsledku vzájomnej viazanosti a podmienenosti práv a povinností účastníkov zo zrušenej zmluvy (§ 457 Občianskeho zákonníka) je aj procesné uplatnenie a uspokojenie práva jednej zmluvnej strany (na vrátenie ceny diela) viazané na uspokojenie obdobného práva druhej zmluvnej strany (na vrátenie predmetu diela) a že povinnosť jednej z nich plniť je viazaná na rovnakú povinnosť druhej. Žiadna z nich teda nemôže samostatne uplatniť svoje právo na plnenie, poskytnuté podľa zrušenej zmluvy, lebo § 457 Občianskeho zákonníka upravuje nielen spôsob, ale aj rozsah vzájomného plnenia. So zreteľom na uvedené sa žalobcovia v prejednávanej veci mohli domáhať na súde vrátenia svojho plnenia bez toho, aby v žalobe vyjadrili podmienenosť tohto plnenia nárokom druhej strany, len ak by sami neboli povinní vrátiť plnenie žalovanému (teda len ak by podľa zrušenej zmluvy plnil výlučne on alebo ak by do vyhlásenia rozsudku splnili svoju povinnosť vrátiť žalovanému jeho plnenie). Zo spisu ale vyplýva, že o tieto prípady v danej veci nešlo. Vzhľadom na to sa žalobcovia nemohli domáhať samostatného plnenia, ale mali vyššie uvedenú vzájomnosť a podmienenosť práv a povinností účastníkov primerane vyjadriť v petite žaloby. Keďže žalobcovia v petite žaloby túto vzájomnú viazanosť reštitučných povinností účastníkov nevyjadrili a súd bol viazaný ich žalobným návrhom (§ 153 ods. 2 O.s.p.), nemohla byť ich žaloba už z tohto dôvodu úspešná. Za daného skutkového stavu nebolo možné vyhovieť žalobe, ktorá nezodpovedala § 457 Občianskeho zákonníka a ani prekročiť žalobný návrh a rozhodnúť o vzájomnej povinnosti oboch účastníkov vrátiť si poskytnuté plnenia“.. Súd sa so závermi najvyššej súdnej autority stotožňuje, a žalobu o plnenie reštitučnej povinnosti zamietol.

8.2. V pochybnostiach: Podľa § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Podľa § 161 ods. 2 CSP, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

8.3. Medzi neodstrániteľné nedostatky patrí nedostatok právomoci súdu (článok 1 CSP, § 9 CSP), prekážka už skôr začatého súdneho konania v tej istej veci, tzv. litispendencia (§ 159 CSP), prekážka právoplatne rozsúdenej veci, tzv. res iudicata (§ 230 CSP) a nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania (§ 61 CSP).

8.4. Súd cituje zo strany 501 komentára k CSP ŠTEVČEK, M. - FICOVÁ, S. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Bratislava: C.H. Beck, 2016: „ak bola podaná určovacia žaloba a následne aj žaloba

na plnenie, znamená to, že došlo k porušeniu práva - inak by žalobcami tvrdený nárok na plnenie nevznikol. Žalobcovia tým v zásade stratili naliehavý právny záujem na určení práva. Súd v takom prípade určovacej žalobe nemôže vyhovieť.“ Podľa judikatúry Najvyššieho súdu, sporové konanie, ktorého predmet je vymedzený petitom na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je (t.j. určovacou žalobou), nie je prekážkou začatého sporového konania, ktorého predmet je vymedzený petitom na splnenie povinnosti (teda žaloby na plnenie). Na druhej strane, sporové konanie o splnení povinnosti je prekážkou sporového konania o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je.

8.5. V tomto konaní žalobca podal súbežne s určovacou žalobou aj žalobu o plnenie (porovnaj navrhovaný výrok žaloby zo dňa 16.06.2015 - č.l. 3 spisu: „ruším zmluvu o úvere (...)zaväzuje navrhovateľku aby v dvanástich po sebe nasledujúcich splátkach vo výške 700 eur (...) uhradila odporcovi sumu 8200 eur a to od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o určení neplatnosti právneho úkonu“). Pre posúdenie, či tu je prekážka začatej veci, je rozhodujúci stav v čase rozhodnutia v neskôr začatom konaní (R 97/2003). Preto súd rozhoduje v konaní o podanej žalobe o určenie práva alebo právneho vzťahu, ktorej predchádzala žaloba na splnenie povinnosti tak, že konanie o určení práva alebo právneho vzťahu zastaví z dôvodu prekážky tzv. litispendencie. Teda prvá žaloba na plnenie konzumuje druhú určovaciu žalobu a vytvára prekážku už skôr začatého súdneho konania v tej istej veci.

8.6. Rovnaký právny názor prijal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 3Cdo/100/01 zo dňa 28.5.2002, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom R 110/2003.

8.7. Aj podľa uznesenia Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14Co/140/2013 zo dňa 31.5.2013: „Podľa právnej teórie určovacia žaloba (kladná i záporná) nie je prekážkou litispendencie pre žalobu na plnenie, hoci v oboch prípadoch ide o rovnaké subjektívne právo. To znamená, že ak by konanie o určovacej žalobe začalo skôr, ako konanie o vypratanie, určovacia žaloba by nebola prekážkou litispendencie pre neskôr podanú žalobu o plnenie (o vypratanie). Na druhej strane, konanie o žalobe na plnenie, v danom prípade konanie o vypratanie, zakladá prekážku litispendencie pre určovaciu žalobu (kladnú či zápornú), pokiaľ ide o rovnaké subjektívne právo, nakoľko v rámci neho sa rieši prejudiciálna otázka, ktorá by bola základnou otázkou aj v konaní o určovacej žalobe (napr. platnosť, resp. neplatnosť právneho vzťahu).“ ...Ak by teda súd žalobu o plnenie nezamietol, konanie o reštitučnej povinnosti žalobcu by zastavil (súd je v zmysle § 212 ods. 2 CSP povinný rozhodnúť o celej prejednávanej veci).

9. Z dôvodu, že žalobca svoj naliehavý právny záujem (ako podmienku procesnej prípustnosti určovacej žaloby) na požadovanom určení nepreukázal, predstavuje nedostatok naliehavého právneho záujmu už samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovacia žaloba obstáť nemohla a ktorý bez ďalšieho viedol súd k zamietnutiu žaloby (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006). Pokiaľ ide o žalobu na plnenie, zamietol ju súd pre absenciu aktívnej legitímácie žalobcu (na uložení reštitučnej povinnosti žalobcovi, teda povinnosti voči sebe samému). Pri tom je viazaný žalobným návrhom vymedzeným žalobcom, ktorý je pánom sporu (§ 216 ods. 1 CSP).

10. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal právo na náhradu trov konania v celom rozsahu. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie o trovách konania priznávajúce ich náhradu musí byť vykonateľné, súd tiež vyslovil, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením, nakoľko len takouto formuláciou výroku o náhrade trov konania je splnená požiadavka zákona, aby rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania v spojení s rozhodnutím o výške tejto náhrady bolo vykonateľné, teda, aby bolo spôsobilým exekučným titulom pre prípadné vynútenie ním uloženej povinnosti. (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. marca 2017, sp. zn. 6 Cdo222/2016).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré možno podať do 15 dní od doručenia jeho rovnopisu písomne na podpísanom súde. V odvolaní treba popri označení súdu, ktorému je určené, spisovej značky a označenia veci, ktorej sa týka, označení a podpise odvolateľa a uviesť tiež, v akom rozsahu sa tento rozsudok napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie súdu považuje za nesprávne (odvolacie dôvody, § 365 C. s. p.) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).